

ga obvarujemo pred mrazom, al da bi se ne osušil, ga ne moremo obraniti nikoli, tedaj na to ne smemo dosti zaupati.

Najbolje moremo želode hraniti, da se dobro obneso, tako-le:

Poiščimo si kak kraj na vrtu, do kterege preišči ne morejo; pokrijmo oni kraj z mahom ali pa s slamo pol čevlja na debelo. Stresimo že nekoliko osušene želode na to, pa denimo na želode zopet mahú ali slame in na mah želoda. To tako dolgo ponavljajmo, da je ves kup 3 čevlje visok in da keglasto izgleda. Potem pokrijmo kup še pol čevlja na debelo s slamo, denimo na slamo pol čevlja na debelo mahú in na zadnje še 3 do 4 čevlje na debelo zemlje, ki naj se vzame iz jarka, ki smo ga okoli kupa naredili. Na vrh kegla denimo slamnato metlico, ki mora do želodov seči, in v to služi, da želodu zrak in sopar prinaša in odnaša. Tako stati pustimo kegelj ali keglje do spomladi. Taki želodi se bodo dobro obnesli pri setvi, vendar pa setev, kakor hitro je mogoče, v spomladi pričnimo; kedar se ni več hudega mraza bati, odvezemimo želodu zemljo, sicer pri toplem vremenu kalí požene. Čeravno kaljivost želoda setve popolnoma ne spridi, vendar pešajo pogoni mladih rastlinic, toraj sejmo take želode, ki niso kalili.

Take kupe moramo pozimi večkrat pogledati; če so se v njih zaredile miši, jim moramo pasti nastaviti, da se polové.

Drugič lahko bolj obširno tudi tako napravimo:

Izvolimo si zvišan, prav suh kraj, in pazimo na to, da iz večega prostora ne bo dež na-nj padal. Na tem mestu napravimo 8 do 10 čevljev dolgo, 5 do 6 čevljev široko in 5 do 6 čevljev globoko jamo in obzidajmo jo potem na dnu in ob stranéh, ako jo hočemo večkrat za shrambo želoda rabiti. Ako jo pa samo enkrat rabimo, zabimo 7 do 8 čevljev dolge kole ali rante prav blizo navpičnih sten jame, zamašimo vse luknjice med stenami in koli po 2 palca na debelo s slamo, ravno tako tudi dno napravimo.

V tako zidano ali s slamo preoblečeno jamo strešajmo spremiljivo suhi želod prvo 10 do 12 palcev na debelo in ravno tako na debelo suhega listja, tako dolgo, da jama le še za 12 palcev prazna ostane. Zadnjo vrsto želoda pokrijmo dobro z listjem in na to denimo dile in posujmo s prstjo tako debelo, da kakor grob na pokopališču izgleda, in da ne more niti dež niti mraz do želoda. Tako pustimo želod do spomladi, in videli bomo, da nobeden ne bo spriden. Če tudi ta ali uni kalí, pa take popred posejmo, in ne bomo imeli nič zgube.

Želod, ki ne smé kaliti, lahko tako-le shranimo: Naredimo na starem, z železnimi obroči obitem sodu majhine luknice, da lahko voda skoz pride, želod pa ne. Napolnimo sod v jeseni z želodom in ga na verigah (ketnah) v vodnjak potopimo, ki mora tako globok biti, da mraz do njega priti ne more. — Spomladi vzemimo sod ven, in videli bomo dober želod, ki bo tudi dobro kalil.*)

Nepokvarjen želod ohranimo tudi do spomladi, če ga denemo v sod, ga zabijemo in globoko v zemljo zakopamo. Vsak pa razvidi, da vse to shranovanje je bolj sitno, bolj težavno itd., zato je zmirom uno v pokritih keglastih kupih najpripravneje. Grajati pa moram po nekterih pisateljih priporočano navado, želod v kleit med peskom hraniti. Na ta način hranjeni želod bo pod lupino splesnel, preveč se posušil, in dolge korenine kalí pognal, sploh za setev ne bo sposoben.

*) V stoječih vodah se ne obnesejo tako dobro, kakor v tekočih, toraj se zadnje bolj priporočajo. Pis.

2. Bukovo seme ali žir nabirajmo tako:

Ko so se kapice semena odprle in žir jame na zemljo padati, kar se konec septembra ali v začetku oktobra godi, zlezimo na drevo in veje z dolgimi koli otepajmo. Spodaj naj bodo pogrnjene rjuhe, na ktere seme pada, ali pa poberemo ves žir. Kjer ne dopuščajo okoliščine tako ravnati, poberimo vse vkup, listje in seme, in tako posejajmo. Če je seme potreba očistiti, moramo ga zvejati ali v hosti ali skednju, in še le potem ga posejati. Ako hočemo do spomladi shraniti seme, ga moramo v shrambi redko na dvoje djati, vsaki dan premešati tako dolgo, da se popolnoma posuši. Stresimo ga potem na dile 2 do 3 čevlje visoko, pokrijmo ga za 1 čevlj visoko s slamo, da ne zmrzne ali se preveč osuši, in tako ga pustimo do spomladi. Žir lahko tako shranimo, kakor želod v keglastih kupih. Vse drugo je manj dobro, pa več stroškov prizadene. Jesenska setev je zmirom bolja in le v sili prezimimo seme do spomladi.

3. Gabrovo seme še najlože nabiramo, kakor hitro je perje odpadlo, in sicer: ali da zlezemo na drevo in vsaki šopek posebej odtrgamo, ali pa — kar je še bolj pripravno in ni nevarno — en delavec vzame prekljo in oteplje, štirje pa pod drevesom razpeto rjuho držé. Ker navadno to seme napošev z drevesa pada, morajo štirje pri delu biti, da vsako seme vjamejo. — Tako se ga na dan veliko nabere, brez skrbí, da se kdo ponesreči. Osušimo ga potem na takem kraji, da lahko zrak do njega pride. Če hočemo čistega in brezkrilnatega, ga pa v skednju zvejajmo.

Posejajmo ga, če je mogoče, prec v jeseni. Ako pa ni mogoče, ga pustimo razprostrelega na skednju in posejajmo kmalu spomladi, kajti delj časa se ne obdrži dobro. Če je seme staro, ne bo nobeno kalilo.

4. Seme brezovo se osmuče septembra meseca ali v začetku oktobra, tedaj tudi okoli sv. Mihela, potem se mora djati na kraj, ki je zraku izpostavljen, in večkrat premešati.

Semenski čepički naj se z rokama zmanejo in le na situ presejajo, da se od listov očistijo, kajti luske se od semena ne dadó ločiti. — Najlože je seme od takih dreves jemati, ki smo jih namenili na zimo posekati. Takim drevesom odsekajmo veje. Seme lahko z vej dobimo in ga tako obravnavamo, kakor je bilo povedano. Ako se more seme hitro posejati, je najbolje; ako ne, ga denimo, ko je dobro osušeno, v semenski magazin in skrbimo, da ga spomladi kmalu posejemo, ker stareje seme ne kalí rado.

5. Javorovo seme nabirajmo v oktobru, kakor hitro ima rujava krila. Nabiranje naj se tako godí, kakor je bilo pri gabru povedano.

Tudi to seme se mora na drobno djati in po večkratnem mešanji osušiti. Shraniti se dá nekoliko let, če ga imamo na dilah tako, da ima zrak vohod do njega.

6. Jelšino seme se nabira in spravlja ravno tako, kakor gabrovo. Seme obdrži dve leti kaljivost. Če je stareji, se ne obnese nikoli dobro.

(Dalje prihodnjič.)

0 deželnem zavodu za gluhomutce goriško-isterske v Gorici.

V izgled drugim deželam.

Res imate prav, da je treba pisati in govoriti očitno, da ljudstvo izvé nesrečen stan gluhonemih (gluhomutcev), treba je poslužiti se vseh sredstev, ki bi znala hasniti.

Gluhonemi niso tako redki, kakor bi si kdo mislil, pa tudi niso tako vsakdanja stvar, da bi vsak mogel

pravično soditi velikost njihovih rev. Vsak naj bi se mislil gluhega samega sebe, potem bo precej razumel te besede. Kaj pomaga milo doneča pesem materina, kaj njeni sladki pozivi, kaj petje različnih ptic, kaj godbe veseli glasovi, ako jih ne slišiš? In tak človek, ki nikdar še ni slišal, ali je tudi v svoji prvi mladosti oglušel, tak človek je tudi nem (gluh). On se ne more pogovoriti sè svojim sosedom, ne more nikogar klicati, in ne sliši, če ga kdo drug kliče; ne pozná niti človeških niti božjih postav; gluhomem ne pozná svojega večnega namena, — on je žival v človeški podobi!

Kdo pa čuti nesrečo gluhomemega?

V prvi vrsti on sam, kajti videti življenje, pa ga ne razumeti; videti govoriti, pa ne moči govoriti sam: to morajo biti muke, kakoršnih nas Bog obvari!

Več še kakor gluhomem sam, čuti mati njegova šibo, s kojo jej je osoda otroka tako neusmiljeno vdarila. Dobro poznamo prsi materinske in čute, ki jih nosijo za sina in hčer. Kdo se ni še čudil potrpežljivosti, s katero mati goji mlado dete? Z angeljsko neutrudljivostjo mu streže, kedar je bolno, in britkost jej kolje srce, ako dete jej umira. — A smrt je majhna kazen; gluhomem je mrtev v življenji in nikdo ga ne more vzbuditi, ako ne pripravna odreja.

Žalibog, da smo pa mi presamoljubni. Čutimo sicer, kedar nas čevelj tišči, al presneto malo se brigamo za blagor ali neblagor našega bližnjega. Zedinjene moči premagajo vse zapreke in težave. Na noge tedaj! sezimo si v roke in postavimo ono najnesrečniše človeštvo, ki je je izgnala nemila osoda iz našega društva, sebi zopet na stran.

Lahko je reči, teže storiti. Vsaj ni tako hudo, ne! Gluhonemi deček ima navadno ravno take dušne in telesne moči, kakor jih imamo mi. On se da — čeravno na poseben način — omikati in postane tako vreden ud našega društva. Mesto biti šiba sebi samemu, svojcem in celi soseščini, je njen delaven ud in veselje roditeljev in sorodnikov. Podučevanje tudi ni nobena copernija, samo rok ne križem! Na Kranjskem imate že poseben zalog, kterege obresti rabite za to, da svoje otroke v Lincu po nemški izučujete. Zapuščina Holzapfelnova je menda vendar tudi gluhomemim namenjena? Naj bi se napravil poseben zalog gluhomemih, in primanjkljej — ako bi se kak pokazal — naj bi se poravnal iz kacega družega zaloga. Tako si lahko napravite deželen zavod, ki bi ustrezal vsaki potrebi. Po mojih mislih je ta pot najboljša.

Statistični pregled zrejenecv in zrejenk konec šolskega leta nam kaže, da v 3 razredih in v nedeljski šoli, ki obsegajo 8 let učenja, jih je bilo skupaj 62, in sicer 43 zrejenecv in 19 zrejenk, med kterimi je Slovencev bilo 33, Lahov pa 29.

Poleg navadnih šolskih nauk nahajamo med učnimi predmeti tudi rokodelstvo in poljedelstvo.

Dobrotniki so preteklo leto temu prekornistnemu zavodu, čegar dobrodelnost nam je gosp. Boštjančič z malo vrsticami, a tako živo popisal, miloščine darovali 299 gold., po zapuščinah pa 1010 gold.

Mi pa sklepamo ta sestavek z iskreno željo, da bi vzlasti kranjska dežela, kader bode ustanovila sirotnico, ne pozabila gluhomemih!

Národopisne stvari.

Venetski božanstvi Fon in Gerio.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje.)

Med venetskimi božanstvi je tudi znano: Cuslanus. Gilferding je ime primeril besedi kuzlo, čaro-

dejstvo, jaz bi Kuzlan rajši postavil k besedi kuznec, kovač, kteri priimek ima bog Perkun, Perun po ruskih narodnih povestih. Tudi v grški mitologiji so Steropes, Arges in Brontes kovači (Gewitterschmiede), kteri za Zeusa kujejo bliske. Na enake nazore opominjajo tudi pri Slovencih imena visokih gor, na kterih je sedež boga groma in bliska, postavimo: Naklo, Kladvo, Macelj itd.

Ko so slovenski Veneti še bili lastniki venetske pokrajine, takrat ni še stalo mesto: Venetke. Venetke so postavili akvilejski beguni, ko je Attila slavno Akvilejo razdjal. Zgodovina nam je ohranila ime sramežljive in srčne Akvilejčanke, ktera je rajši, nego da bi se dala oskruniti od divjih Hunov, z velom (Schleier) si glavo zakrila in s strehe svojega hrama se prekopicnila v globočino reke. Velela se je: Dugna, primeri starosl. imena: Duga, staročesko Duha, zarad sufiksa pa imena slov: Vrbna, Krtna, Bubna, Dubna itd. Da so ti beguni bili Slovani (Veneti), pričuje staro poznamenovanje solnate luže: barena.

Že zvesti zgodovinpisec slavne Venecije Filiasi (II, 232.) je opomnil, da je beseda barene, ostanek iz jezika starodavnih nerimskih in neitalskih prebivalcev Venetskega. Besede: bara, barina, bereg v pomenu luža, pa poznajo Čehi, Srbi, Hrvati in štajerski Slovenci v pričevanje, da je praslovanska. Cassiodor nam je ohranil lepo okrožnico, ktero je pisal Teodorih Veliki v 5. stoletji do prebivalcev venetskih otokov.* On hvali, da so bili pridni ribiči, mornarji in olivarji, kar so še dandanes dalmatinski in istranski Slovani.** Na rimskih kamnih, najdenih v Pataviji, nahajamo prav lepa slovenska ženska imena, postavim: Milina, Priata, Visena, in možka: Likov, Magur, Venco, Ipaj itd.

Iz roda starodavnih Venetov so bili rimski pisatelji: C. V. Catullus, Aemilius Macer, veliki arhitekt M. Vitruvius Pollio, C. Plinius Secundus, slavni pesnik Virgilij Maro, kterege Macrobij (V, 2) imenuje „Virgilius Venetus“, rojen v vesnici Andes, po drugi pisavi Antes, dalje zgodovinar Titus Livius, kteremu so Rimljani v pisavi oponašali: „Patavitatem“; — dalje zrcalo kreposti in stanovitnosti: Cepina Pet in Trasea Pet, in njegova slavna hči Fannia (Hvania), žena imenitnega bogatega Neapolitanca Helvidia Priska, zato Martialis piše o tej rodbini: „Divitior Prisco, Thrasea constantior ipso“. Plinij mlajši pa o Traseji Peti piše: „Vir mitissimus et ob hoc quoque maximus“.

Blizo Patava je po Svetoniju (in Tiberio 14.) bil orakul božanstva Gerio, Geryo.

Gerio — Geryo ni druga nego: Gerus augustus, kteremu nahajamo spomenice v Noriku posvečene, in se vjema s severno-slovanskim: Gerovitom, po čijega častenji so nastala staroslovanska knežka imena: Gerislav, Gerun, Gerima. Gerju je bil posvečen vir, imenovan: Apon, o kterem piše Lucanus (7, 139), da je bil „fumifer“, po Cassiodoru (Var. Ep. 2, 39) pa: „vapores igneos exhalans“. Že Gilferding je imé toplega vira Apon (današnji: Abano) izpeljal iz onega temata, iz kterege je slovenska beseda apno.***) Ta venetski Gerio pa se ima razločevati od grškega velikana Geryonesa, kteri je bil bog vetrovja in burnih oblakov, kar že njegovi simboli goveda (v starih mitih podobe megel) pričue-

*) Današnje Venetke stojé na 72 otocih.

**) Na starodavnih Venetih se pa posebno hvali poljedelstvo in konjereja. V teh strokah gospodarstva še Slovani danes slovijo.

*) Beseda apno, vapno je iz korenike: vap, dampfen, rauchen, lat. vapor, sansk. kvap, česk. kvapiti, dampfen. Načetni glasnik k je odpadel, kakor v več družih besedah.